Gemeente Amsterdam

# Participatieplan nieuw passagiersvaartbeleid

**Wat gaan we doen?**
De gemeente Amsterdam werkt al enige jaren aan het verbeteren van het beleid voor passagiersvaart. Dit is nodig omdat het steeds drukker wordt op het water en de gemeente de schaarse ruimte in de grachten over verschillende gebruikers moet verdelen. De gemeente vreest dat toenemende drukte zonder ingrijpen zorgt voor overlast, onveilige situaties, verslechtering van de leefbaarheid en beperkingen voor andere watergebruikers. In 2019 heeft de gemeente een volumeplafond ingesteld van 550 exploitatievergunningen. De Raad van State (RvS) heeft in september 2024 geoordeeld dat de onderbouwing voor het volumebeleid onvoldoende is. De gemeente ontwikkelt daarom nieuw passagiersvaartbeleid.

De gemeente Amsterdam wil over het nieuwe passagiersvaartbeleid in gesprek met reders, andere watergebruikers en omwonenden van drukke vaarwegen. Met welke beleidsmaatregelen kunnen we verschillende belangen zo goed mogelijk behartigen?

**Waarom doen we dit samen?**
Het passagiersvaartbeleid heeft impact op ondernemers in de branche, andere watergebruikers en omwonenden. De gemeente Amsterdam vindt het belangrijk om een stem te geven aan al deze partijen.

Het doel van de participatie is om de kwaliteit van het nieuwe beleid te verbeteren en belangen in beeld te hebben. We betrekken u en anderen bij het project zodat u uw kennis, expertise en ervaring kunt inbrengen waardoor het project of beleid inhoudelijk beter wordt.

**Wat is mijn invloed?**
Deelnemers kunnen bij alle onderwerpen adviseren. U kunt adviseren door ideeën en suggesties over het beleid te delen. Wij geven aan welke adviezen zijn verzameld en hoe we die verwerken in het toekomstige beleid. Het bestuur beslist uiteindelijk. Uw voorstellen worden meegewogen en het besluit wordt toegelicht. Bij bepaalde onderdelen kunnen deelnemers samenwerken met de gemeente. Hierbij werken we als gelijkwaardige partners en worden keuzes in samenspraak genomen.

**Wat staat al vast?**
Voor alle beleidsonderdelen gelden een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden:

- De passagiersvaart hoort bij Amsterdam. Rederijen krijgen de ruimte om te ondernemen binnen bestaande kaders en stedelijke visies;
- Het beleid voldoet aan bestaande juridische kaders. Het nieuwe beleid moet onder andere voldoen aan de:
    - Dienstenrichtlijn (2006/123/EG v)
    - Scheepvaartverkeerswet
    - Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG)
    - Gemeentewet
- Beleidsmaatregelen zijn eenvoudig uit te leggen, goed onderbouwd, proportioneel, noodzakelijk en effectief;

- Bij de uitvoering van de passagiersvaart zijn neveneffecten zoals drukte, ecologische schade en overlast niet altijd te voorkomen. Bij overmatige negatieve neveneffecten worden maatregelen genomen;
- Er is zorgvuldige verdeling van schaarse ruimte tussen watergebruikers waarbij in elk geval ruimte voor pleziervaart en transport over water is verzekerd;
- Bezoekers worden beter over de stad verspreid;
- De gemeente faciliteert alleen nieuwe voorzieningen voor intensief gebruik op bewonersluwe locaties;
- Nieuwe voorzieningen in het centrum worden gerealiseerd in combinatie met het beperken in gebruik of sluiten van bestaande voorzieningen;
- Het beleid is handhaafbaar en uitvoerbaar.

Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op vastgestelde visies en beleidsdocumenten binnen de gemeente zoals de Omgevingsvisie, Visie bezoekerseconomie in Amsterdam 2035 en Amsterdam maakt ruimte.

**Randvoorwaarden van het proces**
Het proces wordt gefaciliteerd door onafhankelijk procesbegeleider Public Mediation. Zij nemen geen inhoudelijke adviesrol in en zijn neutraal. Hun procesvoorstel is onderdeel van dit plan.

Zij hebben aandacht voor rechtvaardigheid van de participatie en zorgen dat er voor betrokkenen voldoende ruimte is om mee te denken. Van tevoren is voor alle deelnemers duidelijk hoeveel invloed mogelijk is op elk onderwerp. De gemeente en andere partijen reageren op vragen en voorstellen en achteraf wordt hiervan verslag gedaan. Er wordt respectvol samengewerkt. Mensen nemen de tijd om elkaar te ontmoeten en naar elkaars ervaringen en voorstellen te luisteren.

De thema's en gespreksonderwerpen voor participatie worden op voorhand breed opgehaald. Er wordt gewerkt met verschillende soorten kennis, zoals praktijkervaring en onderzoek. De gemeente doet moeite uiteenlopende groepen te betrekken: reders, bewoners, andere watergebruikers en belangenorganisaties.

In het begin ligt de nadruk op luisteren en samenwerken. Later kijken we goed naar hoe keuzes eerlijk en duidelijk worden gemaakt, ook als niet iedereen het ermee eens is.

**Opbouw van het participatietraject. Wat bespreken we? Wanneer en met wie?**
De participatie bestaat uit drie fasen:
1. Verkenning.
2. Kades: op- en afstappen en ligplaatsen.
3. Water: vergunningen en verkeersmaatregelen.

De eerste verkennende fase is uitgevoerd. In deze versie van het participatieplan zijn de bijeenkomsten voor de tweede fase uitgewerkt. Voor de laatste fase volgt begin 2026 een aanvulling op van het participatieplan. Onderstaand wordt per fase een overzicht gegeven van de bijeenkomsten met planning, doel, doelgroep en werkvorm. De ervaring leert dat het proces voortdurend vraagt om afstemming en bijsturing.

**FASE I Verkenning – april t/m 1 juli 2025**
In de eerste fase van de participatie zijn verkennende gesprekken gevoerd met rederijen en de gemeente. Er zijn bewoners rondom drukke vaarwegen benaderd via een enquête en er heeft een

gesprek met betrokken bewoners plaatsgevonden. Hierbij zijn belangen en onderwerpen in kaart gebracht. De verkenning vormt de basis voor dit participatieplan.

**FASE II Kades: Op- en afstappen en ligplaatsen – september 2025 t/m februari 2026**
De tweede fase van de participatie richt zich op de kades: op- en afstappen en ligplaatsen.
Op 1 juli 2025 organiseerden we een startbijeenkomst met de rederijen. In deze bijeenkomst is besloten om eerst te praten over het onderwerp *op- en afstappen*. Dit gaat over plekken waar rondvaartboten kunnen aanleggen om passagiers te laten op- en afstappen. Er zijn twee soorten op- en afstapplekken: exclusieve plekken die door één rederij gebruikt mogen worden en openbare plekken die gebruikt kunnen worden door alle rederijen met een vergunning. Daarna praten we verder over ligplaatsen.

Een belangrijke keuze in het beleid is of er wel of geen volumeplafond voor exploitatievergunningen wordt ingesteld. In deze fase hopen en verwachten we hier duidelijkheid over te krijgen. n fase II wordt, op basis van de onderzoeken en gevoerde gesprekken, beoordeeld of een vergunningenplafond nodig is. Geven de onderzoeken en ideeën voor het nieuwe beleid voldoende vertrouwen dat uitgangspunten van de gemeente behaald kunnen worden zonder volumeplafond? Deze fase bestaat uit de volgende onderwerpen en bijeenkomsten:

**1. 18 september: Randvoorwaarden en procesafspraken. Verkenning op- en afstapplekken**

*Beschrijving*
In september starten we met het verkennen van de opties voor het nieuwe op- en afstapbeleid. We zien dit als de start van het inhoudelijke participatietraject. We nodigen hier betrokken partijen voor uit, zodat zij elkaars zorgen, wensen en ideeën kunnen horen. Naast het inhoudelijke gesprek worden ook procesafspraken gemaakt voor de rest van het traject.

*Wat vragen we?*
- Welke randvoorwaarden hebben we nodig voor het maken van goede afwegingen in het nieuwe beleid? Wanneer is een verdeling van op- en afstapplekken volgens u rechtvaardig?
- Welke vragen staan voor u centraal bij exclusieve op- en afstapplekken en bij openbare op- en afstapplekken?
- Hoe zorgen we wat u betreft voor een goede representatie op de verschillende gespreksonderwerpen?
- Welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden er voor het participatieproces?

*Wat staat al vast?*
- Het participatieplan wordt begin september vastgesteld. De opbouw van de verschillende onderwerpen die worden besproken staat daarom vast.
- De gemeente heeft een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden geformuleerd. De uitgangspunten staan in dit plan. Deze punten en de randvoorwaarden worden toegelicht op de sessie zelf.

**Werkvorm**
Tijdens de bijeenkomst gaan 50 deelnemers in kleine groepen in gesprek over verschillende vragen. Na afloop delen we de uitkomsten en maken we afspraken voor het vervolg. De uitkomsten worden ook voorgelegd aan een focusgroep van inwoners en ondernemers die in hun omgeving te maken hebben met passagiersvaart.

**2. Exclusieve op- en afstapplekken: oktober t/m december**

*Beschrijving*
In Amsterdam zijn 11 exclusieve op- en afstaplocaties waar rondvaartboten vertrekken. Iedere locatie bestaat uit meerdere plekken of steigers waarop op- en afgestapt kan worden. Vier rederijen gebruiken alle 11 de locaties. Deze op- en afstaplocaties zijn ontstaan op plaatsen met weinig bewoners en veel bezoekers. : De gemeente en de rederijen zijn tevreden over de huidige gang van zaken, aangezien veel vaartuigen kunnen vertrekken zonder overlast te veroorzaken. Daarom wil het stadsbestuur de locaties behouden. Er wordt samen met anderen nagedacht over de voorwaarden voor het gebruik van deze locaties in de toekomst en over mogelijke nieuwe locaties.

*Wat vragen we?*
- Wat zijn volgens u mogelijke plekken voor eventuele nieuwe exclusieve op- en afstapplekken?
- In welke vorm zouden we exclusieve op- en afstapplekken volgens u moeten verhuren? Welke opties zijn er al bedacht en welke kunnen we nog toevoegen? Wat zijn volgens u de voor- en nadelen van de opties?
- Tegen welke voorwaarden verhuren we een op- en afstapplek of locatie?
- Hoe verdelen we de op- en afstapplekken volgens u op een rechtvaardige manier wanneer deze beschikbaar komen? Hoe verdelen we de verschillende functies die de op- en afstaplocaties nodig hebben?
- Hoe zou een verdeling van exclusieve plekken werken in de praktijk? Hoe beïnvloedt dit de bedrijfsvoering van reders?
- Hoe maken we voorwaarden en maatregelen handhaafbaar?

*Wat staat al vast?*
- Gebruiksrechten worden alleen nog voor een bepaalde termijn verleend.
- Er worden marktconforme tarieven geïntroduceerd.
- Voorwaarden voor verhuur worden zo uniform mogelijk gemaakt. Er wordt rekening gehouden met de feitelijke situatie.
- Het gemeentebestuur neemt het uiteindelijke besluit over het beleid voor exclusieve op- en afstappen.

*Wanneer kunt u meedoen?*

**Start eerste week september – gesprekken 'klassieke reders' over exclusieve op- en afstapplekken en huurcontracten**
Begin september voert de gemeente gesprekken met vier rederijen: Blueboat, Stromma, Kooij en Lovers. Deze rederijen gebruiken de exclusieve locaties en de gemeente heeft alle daarvoor geldende overeenkomsten opgezegd. In de gesprekken worden ideeën en plannen besproken.

**15 oktober - Bijeenkomst uitwerken opties nieuwe exclusieve op- en afstapplekken**

- **Doel:** Half oktober vindt het eerste gesprek plaats over nieuwe exclusieve op- en afstapplekken. Rederijen die in de toekomst mogelijk gebruik willen maken van een exclusieve op- en afstapplekken worden uitgenodigd. De gemeente heeft een aantal opties in kaart gebracht met voor- en nadelen en een aantal randvoorwaarden. Dit gaan we gezamenlijk bespreken en aanvullen.
- **Doelgroep:** Alle reders met interesse in een exclusieve locatie.
- **Werkvorm:** Tijdens een sessie van 2,5 uur met ongeveer 30 deelnemers brengen we de werkpraktijk van reders en watertransporteurs in kaart via een context mapping oefening. Deelnemers geven locaties aan op een kaart en beantwoorden vragen over hun routes, voorkeuren, knelpunten en kansen, waarna hierover gesprekken plaatsvinden. Daarna bespreken we welke voorwaarden belangrijk zijn voor een eerlijke verdeling van exclusieve steigers, zonder in te gaan op de verdeling tussen specifieke reders.

**November: Juridische sessie op- en afstappen**

- **Doel:** De afgelopen jaren waren juridisch zwaarbelast. We verwachten niet dat er geen procedures meer zullen volgen, maar er is bij alle partijen behoefte aan dejuridisering. Dit gesprek verkent het juridische speelveld. We bespreken welke juridische procedures we verwachten en hoe/welke van deze procedures voorkomen kunnen worden. Zijn er afspraken te maken over verschillende scenario's?
- **Doelgroep:** Juristen gemeente en juristen reders
- **Werkvorm:** Gefaciliteerd groepsgesprek

**Half december (optioneel): bijeenkomst weging en scenario's exclusieve en openbare op- en afstapplekken**

- **Doel:** Eind december zijn er 3 bijeenkomsten geweest over op- en afstappen. Als het nodig is wordt er een bijeenkomst georganiseerd om de scenario's van een laatste feedbackronde te voorzien. Als er consensus bestaat over de voorkeur voor één van de scenario's dan wordt deze keuze overgenomen in het advies aan het nieuwe college.
- **Doelgroep:** Reders, watertransporteurs, bewoners en andere betrokken watergebruikers.
- **Werkvorm:** Tijdens deze (mogelijk online) sessie van 1 uur werken we met varianten die laten zien hoe op- en afstapplekken gereguleerd en verdeeld kunnen worden. We bespreken de impact van elk scenario op verschillende gebruikersgroepen en toetsen ze aan de eerder opgestelde voorwaarden. De deelnemers geven aan welke scenario's voor hen werkbaar zijn en waar nog knelpunten of kansen liggen. De uitkomsten vormen de laatste ronde input voor het vervolgtraject richting besluitvorming.

**Eind februari: Bijeenkomst presentatie conceptvoorstel op- en afstapbeleid, ligplaatsen en politieke verantwoording**

- **Doel:** Eind februari presenteert de gemeente het conceptvoorstel voor het nieuwe op- en afstapbeleid en ligplaatsen dat ter advies aan het nieuwe college wordt meegegeven. Dit voorstel is gebaseerd op de input uit eerdere bijeenkomsten en gesprekken met reders, watergebruikers en andere betrokkenen. Tijdens deze bijeenkomst wordt toegelicht hoe belangen zijn afgewogen, welke politieke keuzes zijn gemaakt en wat dit betekent voor de praktijk.
- **Doelgroep:** Reders, watertransporteurs, bewoners en andere betrokkenen.
- **Werkvorm** Tijdens een plenaire sessie van 2 uur presenteert de gemeente het conceptvoorstel. Er is ruimte voor vragen, toelichting en het delen van eerste reacties. De bijeenkomst is informatief van aard en vormt de opmaat naar de formele besluitvorming. Deelnemers krijgen inzicht in het proces, de gemaakte keuzes en de vervolgstappen richting uitvoering.

**3. Openbare op- en afstapplekkenop- en afstapplekken: oktober t/m december**

*Beschrijving*
Er zijn circa 80 openbare op- en afstapplekken in de stad, waarvan ongeveer 50 in het centrum. De meeste daarvan zijn gerealiseerd na het vaststellen van het Steigerplan 2008 van stadsdeel Centrum. De druk op een aantal plekken, met name in het centrum, is sterk toegenomen. Deze plekken zijn niet ontworpen voor intensief gebruik en liggen veelal in bewoonde gebieden. Ongeveer de helft van deze plekken heeft tevens een dubbelfunctie en kunnen ook gebruikt worden voor het laden en lossen van goederen. De gemeente wil in gesprek over het gebruik van deze openbare op- en afstapplekken.

*Wat vragen we?*
- Waar hebben rederijen en transporteurs die gebruikmaken van openbare plekken behoefte aan? Hoe verandert dit als er exclusieve plekken bijkomen?
- Waar liggen volgens u kansen om openbare op- en afstapplekken beter te spreiden?
- Waar sluiten we mogelijk openbare op- en afstapplekken in het centrum? Waar komen extra openbare op- en afstapplekken buiten het centrum?
- Welke maatregelen zijn nodig op of nabij openbare op- en afstapplekken waar sprake is van drukte of overlast?
- Hoe verdelen en handhaven we het gebruik van openbare op- en afstapplekken?

*Wat staat al vast?*
- Intensief gebruik van op- en afstapplekken in het centrum is alleen mogelijk op bewonersluwe locaties.
- Geschikte op- en afstapplekken zijn ook toegankelijk voor transport over water.
- Reclame is niet toegestaan.

*Wanneer kunt u meedoen?*

**Eind oktober - Bijeenkomst verkennen opties openbare op- en afstapplekken**
- **Doel:** In oktober vindt het eerste gesprek plaats met reders die graag gebruik willen blijven maken van de openbare steigers en geen eigen exclusieve steiger willen. Omdat sommige reders meerdere bedrijven/businessmodellen hebben verwachten we dat er overlap is in de deelnemers bij exclusief- en openbaar.
- **Doelgroep:** reders en watertransporteurs
- **Werkvorm:** Tijdens een sessie van 2,5 uur met ongeveer 30 deelnemers brengen we de werkpraktijk van reders en watertransporteurs in kaart via een context mapping oefening. Deelnemers geven locaties aan op een kaart en beantwoorden vragen over hun routes, voorkeuren, knelpunten en kansen, waarna hierover gesprekken plaatsvinden. Daarna bespreken we welke voorwaarden belangrijk zijn voor een eerlijke verdeling van exclusieve steigers, zonder in te gaan op de verdeling tussen specifieke reders.

**Eind november - Gesprekken openbare op- en aftapplekken met bewoners: november**
In augustus hebben we de Bewoners Effect Rapportage uitgevoerd met een groep bewoners die rondom een openbare op- en afstapplek wonen. We nodigen hen uit om een klankbordgroep te vormen en samen te komen in november. Hun rol is het toetsen van de opties van het participatietraject met reders en andere watergebruikers vanuit het bewonersperspectief. Zij adviseren de gemeente over hoe zij de voor- en nadelen van de verschillende opties zien.

**Begin december (optioneel): Bijeenkomst weging en scenario's exclusieve en openbare op- en afstapplekkenop- en afstapplekken**

Zie beschrijving bij ‘2. Exclusieve op- en afstapplekken’.

**Eind februari - Bijeenkomst presentatie conceptvoorstel op- en afstapbeleid, ligplaatsen en politieke verantwoording, eind februari**
Zie beschrijving bij ‘2. Exclusieve op- en afstapplekken’

- **Ligplaatsen**

*Beschrijving*
In 2022 is het ligplaatsenbeleid voor passagiersvaartuigen vastgesteld. Dit beleid blijft grotendeels ongewijzigd in het nieuwe passagiersvaarbeleid. Echter, in het beleid van 2022 was de duur van een ligplaatsvergunningen gekoppeld aan de duur van een exploitatievergunning. In het nieuwe beleid wordt dit losgekoppeld. De gemeente wil in gesprek over de duur van ligplaatsvergunningen.

*Wie?*
- Rederijen die momenteel gebruik maken van ligplaatsen in openbaar vaarwater
- Rederijen die in de toekomst gebruik willen maken van ligplaatsen in openbaar vaarwater

*Wat vragen we?*
- Wat is voor u een redelijke looptijd voor een ligplaatsvergunning?
- Onder welke voorwaarden verlenen we vergunningen voor ligplaatsen voor passagiersvaart?
- Hoe verdelen we de ligplaatsen?

*Wat staat al vast?*
- Gebruiksrechten worden alleen nog voor een bepaalde termijn verleend.
- De gemeente is niet verantwoordelijk voor het organiseren van ligplaatsen voor passagiersvaart
- Bestaande ligplaatsen moeten gebruikt worden door een vaartuig met een geldige exploitatievergunning.

*Wanneer kan ik meedoen?*

**Eind september - schriftelijk visies indienen**
We vragen betrokken reders eerst hun zorgen, wensen en ideeën schriftelijk in te dienen. Bij vragen of onduidelijkheden wordt er persoonlijk contact gezocht. Zo kan er al een start worden gemaakt met de verkenning van de opties. Op basis van de ingediende stukken worden een aantal scenario’s opgesteld door de gemeente.

**November - Bijeenkomst ‘Ligplaatsen’**
We gaan gedurende het traject met een aantal werkgroepen aan de slag. Het is niet mogelijk om voor alle onderwerpen bijeenkomsten met 50+- deelnemers te faciliteren. Voor de bijeenkomst over ligplaatsen nodigen we een representatieve werkgroep uit. Met hen gaan we in gesprek over bovenstaande vragen.

**FASE III Water: vergunningen en verkeersmaatregelen**
In de derde fase van participatie praten we verder over vergunningsvoorwaarden en verkeersregels op het water. Hiervoor publiceren we een aanvulling op het participatieplan.

**4. Exploitatievergunningen, april en mei 2026**
Met de exploitatievergunning kan de gemeente voorwaarden stellen ten aanzien van richtlijnen voor de passagiersvaartuigen, het aanbod en bedrijfsconcept en richtlijnen voor bedrijven zelf. De gemeente gaat in gesprek met reders en bewoners over wijze waarop exploitatievergunningen kunnen bijdragen aan beleidsdoelen. Naar verwachting is op basis van Fase II al helder of er nog een vergunningenplafond wordt nodig geacht. Anders is dit ook een thema voor participatie.

**Bijeenkomst 'Algemene vergunningsvoorwaarden' april**
Beschrijving volgt.

**Bijeenkomst 'Algemene richtlijnen uiterlijke kenmerken' mei**
Beschrijving volgt.

**5. Verkeersmaatregelen, mei 2026**
De gemeente voert meerdere onderzoeken uit naar de impact van passagiersvaart op de omgeving en de capaciteit van de vaarwegen. Hieruit kan blijken dat er (tijdelijke) verkeersmaatregelen nodig zijn. Wanneer er meerdere scenario's zijn voor verkeersmaatregelen participeert de gemeente over welk scenario de voorkeur heeft.

**Bijeenkomst verkeersmaatregelen, mei 2026**
Beschrijving volgt.

**Wat gebeurt er met uw inbreng?**
Van alle bijeenkomsten wordt een verslag gemaakt. Voorgestelde maatregelen en bijbehorende adviezen worden eerst getoetst aan de bevindingen uit lopende onderzoeken die het nieuwe beleid onderbouwen, en vervolgens juridisch beoordeeld. Uiteindelijk wordt bestuurlijk een afweging gemaakt tussen de voor- en nadelen van verschillende scenario's en belangen. In de afsluitende bijeenkomsten van fase II en III wordt door de gemeente en wethouder toegelicht hoe deze afweging is gemaakt en tot welke keuzes dit heeft geleid.

**Vooruitblik**
Na het participatieproces stelt het huidige college in maart 2026 een advies vast over fase II van het nieuwe passagiersvaartbeleid. Het advies wordt uitgewerkt en samen met participatie over fase 3 uitgewerkt in een beleidsvoorstel. Dit wordt in de zomer van 2026 ter instemming voorgelegd door het nieuwe college B&W.

---

Het kan zijn dat dit participatieproces anders loopt dan beschreven. Kijk voor de actuele informatie op amsterdam.nl.